

Allmänna riktlinjer för hjälpmedelsförskrivning i Landstinget i Uppsala län

- Antagna av landstingsfullmäktige den 29 april 2015

INLEDNING	3
ANSVARSFÖRDELNING HUVUDMÅN.....	3
BERÖRDA AV DESSA RIKTLINJER.....	3
GRUNDER FÖR BEDÖMNING OCH PRIORITERINGAR VID HJÄLPMEDELSFÖRSKRIVNING.....	4
PRIORITERINGSORDNING FÖR INSATSER.....	4
INDIVIDUELL BEHOVSBEDÖMNING	5
ETT HJÄLPMEDEL PER HÄLSOPROBLEM.....	5
HJÄLPMEDEL SOM KAN FÖRSKRIVAS	5
TRE VÄGAR FÖR TILLGÅNG TILL HJÄLPMEDEL.....	6
FÖRSKRIVNING AV HJÄLPMEDEL - FÖRSKRIVNINGSPROCESSEN.....	6
BESLUT OM EGENVÅRD	7
EGENANSVAR	7
<i>Hjälpmedel och reservdelar som kan köpas till en relativt låg kostnad.....</i>	7
<i>Glasögon och linser.....</i>	8
ANSVAR VID HJÄLPMEDELSFÖRSKRIVNING.....	8
KOSTNADSANSVAR.....	8
FÖRSKRIVARE OCH ANSVAR.....	8
ANSVAR FÖR FÖRSKRIVET HJÄLPMEDEL.....	8
<i>Vid förlorat, stulet eller skadat hjälpmedel</i>	9
<i>Reparation av hjälpmedel.....</i>	9
<i>Hjälpmedel vid resor och vid flytt inom och utom länet.....</i>	9
VID FÖRÄNDRADE BEHOV ELLER ÖNSKAN OM ATT BYTA HJÄLPMEDEL.....	10
NÄR BEHOV AV HJÄLPMEDEL UPPHÖR	10
OM PATIENT/BRUKARE INTE ÄR NÖJD MED BESLUT	10
SJUKRESOR.....	10
PATIENT-/BRUKARAVGIFTER	10
AVGIFTER SOM INGÅR I HÖGKOSTNADSSKYDD	10
<i>Besöksavgift.....</i>	10
<i>Serviceavgift.....</i>	10
<i>Hjälpmedelsavgifter.....</i>	10
AVGIFTER FÖR NORMALKOSTNAD.....	11
<i>Hjälpmedel med normalkostnad.....</i>	11
DEPOSITIONSAVGIFT	11
HJÄLPMEDEL TILL PERSONER SOM VISTAS I MEN INTE ÄR FOLKBOKFÖRDA I LÄNET	11
PERSONER FRÅN ANNAT LÄN	11
UTLANDSSVENSKAR OCH PERSONER FRÅN ANDRA LÄNDER	11
ÅSYLSÖKANDE OCH PERSONER UTAN TILLSTÅND	11
KOPPLADE DOKUMENT.....	12

Inledning

Allmänna riktlinjer för hjälpmedelsförskrivning är framtagna utifrån *Policy för hjälpmedelsförskrivning inom Landstinget i Uppsala län*, som antogs av landstingsfullmäktige den 25 september 2013. De allmänna riktlinjerna syftar till att konkretisera policyns principer samt ge övergripande enhetliga bestämmelser inom landstinget. Förvaltningsspecifika riktlinjer och rutiner som beaktat policy och riktlinjer ska tas fram.

Den grundläggande principen är att hjälpmedelsförskrivning ska ha samma utgångspunkter, syfte och mål som övriga insatser inom landstingets hälso- och sjukvårdsverksamhet. Landstingets huvudsakliga ansvar är - i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen (HSL 1982:763) - att med hälso- och sjukvårdsinsatser på lika villkor stödja och främja medborgarnas strävan efter hälsa. Definitionen av hälsa utgår i detta sammanhang från WHO:s klassifikation (ICF-CY) av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa. Avgörande för om en hjälpmedelsinsats ska erbjudas är därför ifall en sådan insats, vid en bedömning av en individs hälsoproblem, ses som en effektiv åtgärd till en befogad kostnad, och liggande inom landstingets ansvar.

Ansvarsfördelning huvudmän

Behov av hjälpmedel kan finnas i hemmet, i skolan, på arbetet och på fritiden. Beroende på en patient/brukares ålder och i vilken situation hjälpmedlet ska användas är det olika huvudmän som har kostnadsansvaret för hjälpmedlen.

Landsting, regioner och kommuner har som sjukvårdshuvudmän skyldighet att enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) 3 b och 18 b §§ erbjuda personer med funktionsnedsättning habilitering, rehabilitering och hjälpmedel för det dagliga livet. Hjälpmedel som behövs på arbetet omfattas inte av HSL. Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och arbetsgivaren har ansvaret för sådana hjälpmedel. Hjälpmedel för inläring i grund- och gymnasieskolan, så kallade pedagogiska hjälpmedel, är skolans/kommunens ansvar. Vid studier på universitet eller högskola kan studerande med funktionsnedsättningar ansöka om pedagogiskt stöd på respektive lärosäte.

I Uppsala län är ansvaret för hjälpmedel som är avsedda att avhjälpa hälsoproblem i det dagliga livet delat mellan landstinget och länets kommuner. Landstinget i Uppsala län ansvarar för hörsel-, syn-, kommunikations- och ortopedtekniska hjälpmedel för alla åldrar. Landstinget ansvarar också för personliga hjälpmedel för det dagliga livet, till exempel förflyttnings-, hygien- och kognitionshjälpmedel, till barn och ungdomar upp till 21 år. Därefter övergår ansvaret för dessa hjälpmedel till kommunerna i länet.

Landstinget har också tillsammans med kommunerna i länet ett delat ansvar för inkontinenshjälpmedel.

Berörda av dessa riktlinjer

Riktlinjerna gäller för alla verksamheter som i enlighet med ovan hanterar hjälpmedel inom, eller via vårdavtal med, Landstinget i Uppsala län.

Riktlinjerna gäller för personer folkbokförda i Uppsala län, utländska medborgare som är stadigvarande bosatta i Sverige och folkbokförda i länet, samt asylsökande och tillståndslösa personer som inte fyllt 18 år. För övriga personer, se nedan under "Hjälpmedel till personer som vistas i men inte är folkbokförda i länet".

Grunder för bedömning och prioriteringar vid hjälpmedelsförskrivning

Beroende på var och varför en person uppsöker hälso- och sjukvården kommer denne att möta personal med olika kompetenser som i sin yrkesutövning använder olika metoder, processer och instrument för att identifiera hälsotillstånd samt för att åtgärda eventuella hälsoproblem. Här beskrivs vad som generellt gäller för att få tillgång till hjälpmedel genom landstinget.

Enligt Hälso- och sjukvårdslagen 2 a § ska varje patient som vänder sig till hälso- och sjukvården, om det inte är uppenbart obehövt, snarast ges en medicinsk bedömning av sitt hälsotillstånd. För att klargöra om ett behov av en hälso- och sjukvårdsinsats föreligger, och vilken typ av insats som i så fall är lämplig, ska en behovsbedömning göras. Insatser inom hälso- och sjukvården som syftar till att åtgärda ett hälsoproblem ska bygga på bästa möjliga kunskapsunderlag i form av vetenskap eller beprövad erfarenhet. Vid val av åtgärd ska även egenvård och egenvårdsråd beaktas som alternativ.

Bedömningen om en hjälpmedelsinsats bör göras ska alltid relateras till andra vidtagna eller planerade åtgärder för individen och integreras i den samlade bedömningen. I enlighet med Patientlag (2014:821), gällande från 1 januari 2015, ska patienten/brukaren när det finns flera behandlingsalternativ som står i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet ges möjlighet att välja det alternativ som denne föredrar, om det med hänsyn till den aktuella sjukdomen eller skadan och kostnaderna för behandlingen framstår som befogat (Patientlag 7 kap. 1 §, samt HSL 3 a §).

Vid behovsbedömning inför en hjälpmedelsförskrivning är det hälsoproblemets svårighetsgrad och insatsens effekt på hälsan, i kombination med hur kostnadseffektiv åtgärden är, som utgör grunden för beslut och val av produkt.

Prioriteringsordning för insatser

Enligt HSL 2 § ska vården ges med respekt för alla människors lika värde och den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Enligt riksdagens riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvård ska detta realiseras genom beaktande av tre principer vilka har en inbördes rangordning enligt följande; människovärdesprincipen, behovs-solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen. Med grund i dessa principer prioriteras förskrivningsinsatser av hjälpmedel i Landstinget i Uppsala län enligt följande rangordning;

Prioriteringsnivå 1

- Livsuppehållande insatser och insatser vid allvarlig, eller risk för allvarlig, nedsättning av kroppsfunktioner - som andning, cirkulation
- Insatser för att kunna ta emot och förmedla grundläggande budskap – som att påkalla uppmärksamhet

Prioriteringsnivå 2

- Insatser som möjliggör dagliga aktiviteter - som personlig vård, förflyttning och vardagskommunikation i hemmet
- Insatser som ger barn förutsättningar att utvecklas genom lek och trygghet

Prioriteringsnivå 3

- Insatser som möjliggör vardagsaktiviteter – som att utföra ärenden, utveckla ett självständigt och aktivt liv i relation till sin omgivning

Prioriteringsnivå 4

- Insatser för fritt valda aktiviteter – som att vistas i fritidsboende, utöva sport och andra fritidsaktiviteter som kräver specialutrustning

De högst prioriterade insatserna är för behov som finns inom prioriteringsnivå 1. Även prioriteringsgrad 2 och 3 faller inom landstingets ansvar. Uppfyllande av de behov som ligger inom prioriteringsnivå 4 ligger utöver de som i allmänhet behövs för att uppnå hälsa och undvika ohälsa och omfattas som en grundregel inte av landstinget ansvar, såvida inte en individuell behovsbedömning påvisar synnerliga skäl.

Individuell behovsbedömning

Behovsbedömning inför hjälpmedelsförskrivning ska ske på individnivå, då likartade behov eller insatser kan ha olika hälsoeffekt beroende av hälsoproblemets svårighetsgrad, personliga faktorer och omgivningsfaktorer. Bedömningen ska utgå ifrån riksdagens riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvård och ske i enlighet med den etiska plattformen Vid bedömningen ska ställning tas till hur stora svårigheter patienten/brukaren har i vardagen, vilken effekt hjälpmedlet kan ha för att minska dessa svårigheter, samt vad hjälpmedlet kostar i förhållande till den nytta patienten/brukaren kan förväntas ha av hjälpmedlet.

Patienten/brukaren ska i största möjliga mån vara delaktig i behovsbedömningen och även närstående bör ges möjlighet att vara delaktiga i bedömningen, särskilt i de fall då deras stöd kan vara en förutsättning för användandet av ett hjälpmedel.

Formerna för individuell behovsbedömning (rutiner, dokumentstöd etcetera) definieras i förvaltnings specifika riktlinjer för hjälpmedelsförskrivning. Särskild individuell behovsprövning ska ha gjorts vid förskrivning av insatser för behov som faller inom prioriteringsnivå 4 och synnerliga skäl ska då ha påvisats.

Ett hjälpmedel per hälsoproblem

Som huvudregel ska inte flera hjälpmedel förskrivas för att avhjälpa samma hälsoproblem. För vissa funktionsnedsättningar kan dubletter betraktas som ett hjälpmedel, till exempel två hörapparater. Om ett redan förskrivet hjälpmedel kan ha effekt på ytterligare eller nya hälsoproblem ska i första hand befintligt hjälpmedel användas. Vid förskrivning av två eller flera hjälpmedel för ett hälsoproblem, till exempel vid dubbelt boende, ska särskild individuell behovsprövning ske.

Hjälpmedel som kan förskrivas

Avgörande för om en produkt kan förskrivas som hjälpmedel inom Landstinget i Uppsala län är att den är säker att bruka och kan användas i en insats för att avhjälpa ett aktuellt hälsoproblem genom att möjliggöra eller underlätta uppfyllandet av de behov av funktion, aktivitet och delaktighet som behövs för att uppnå hälsa och undvika ohälsa.

Både medicintekniska produkter och så kallade konsumentprodukter kan komma i fråga för förskrivning. Olika bestämmelser och lagar gäller beroende på hur produkten är klassificerad.

Om det förskrivna hjälpmedlet är en medicinteknisk produkt gäller *Lag (1993:584) om medicintekniska produkter*. Dessa produkter ska enligt tillverkarens uppgift användas som hjälpmedel genom att till exempel behandla, lindra eller kompensera en skada eller en funktionsnedsättning. Ett syfte med lagen är tillhandahålla patientsäkra produkter genom att

definiera vilka krav produkten ska uppfylla för att bli godkänd som medicinteknisk produkt. Staten utövar tillsyn för att säkerställa att lagen efterföljs och det finns också en skyldighet att rapportera skador och tillbud som inträffar med medicintekniska produkter. Det finns också föreskrifter för hur medicintekniska produkter får användas i hälso- och sjukvården, till exempel SOSFS 2008:1 (*Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården*).

För konsumentprodukter som används som hjälpmedel gäller inte lagen om medicintekniska produkter. Säkerheten för denna typ av produkter regleras i stället i Produktsäkerhetslag (2004:458). Det är vårdgivarens ansvar att tillse att en förskrivna produkt inte utgör en säkerhetsrisk för brukaren. För att en konsumentprodukt ska kunna förskrivas som hjälpmedel krävs som lägsta säkerhetsnivå att produkten är CE-märkt.

Landstinget i Uppsala län ska erbjuda ett grundsortiment av upphandlade produkter för att så långt det är möjligt tillgodose medborgarnas behov av hjälpmedel för de hälsoproblem som ingår i landstingets ansvar. I de fall det ordinarie produktutbudet inte tillgodoser en individs behov av hjälpmedel enligt landstingets ansvar, ska andra möjligheter att tillgodose behoven, i form av andra produkter eller alternativa åtgärder, utredas.

Tre vägar för tillgång till hjälpmedel

När behovet av hjälpmedel är konstaterat finns det tre alternativa vägar för att få tillgång till hjälpmedel: förskrivning av hjälpmedel – förskrivningsprocessen, beslut om egenvård och egenansvar. Behovsbedömningen avgör vilket eller vilka alternativ som kan erbjudas personen. Individens delaktighet och inflytande ska säkerställas oavsett vilket alternativ som väljs, liksom möjligheten för individen att få råd om val av hjälpmedel samt information om vilka hjälpmedel som finns tillgängliga.

Förskrivning av hjälpmedel - förskrivningsprocessen

Förskrivning av hjälpmedel som faller inom landstingets ansvar sker enligt den traditionella förskrivningsprocessen. De olika faserna i förskrivningsprocessen är:

- **Prova ut, anpassa och välja lämplig specifik produkt**

Anpassning innebär att justera hjälpmedlet för att passa patienten/brukaren och sker inom ramen för vad tillverkaren medger. I andra fall kan specialanpassning behövas. Detta kan exempelvis ske genom att kombinera produkter på ett sätt som tillverkaren inte avsett, eller genom konstruktionsmässiga ingrepp eller tillägg på färdig produkt, eller genom användande av en produkt på ett nytt sätt eller inom ett nytt användningsområde. Specialanpassning får endast göras efter behörig yrkeskategoris anvisning, enligt särskilt regelverk och rutiner (LVFS 2003:11 om medicintekniska produkter)

Valet av produkt ska så långt som det är möjligt göras i samråd med patienten/brukaren. När det, med hänsyn tagen till behov och kostnader, finns olika hjälpmedel tillgängliga ska patienten/brukaren ges möjlighet att välja det alternativ som han eller hon föredrar, i enlighet med 7 kap. 2 § Patientlag (2014:821) och HSL 3 b §.

- **Informera**

Tydlig information om hjälpmedlet och dess användning ska ges till patienten/brukaren och/eller eventuell närstående eller annan person som ska hantera hjälpmedlet. Informationen ska vara anpassad till patienten/brukarens förutsättningar

- **Instruera och träna**

Den som förskriver ett hjälpmedel ansvarar för att patienten/brukaren kan använda och hantera det. Träning och instruktion ska erbjudas i den utsträckning som behövs. Om hjälpmedlet ska hanteras av någon person i patienten/brukarens omgivning ska denna få motsvarande instruktion och träning. För att lära patient/brukare att använda hjälpmedlet ska en individuellt anpassad metod användas.

- **Följa upp och utvärdera funktion och nytta**

Uppföljning och utvärdering ska ske mot uppsatta mål för habiliterings-/rehabiliterings- eller vårdplan. När en hjälpmedelsförskrivning har följts upp och utvärderats kan ärendet avslutas.

Varje del i förskrivningsprocessen är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som kräver hälso- och sjukvårdens särskilda kompetens. Insatserna ska journalföras enligt *Patientdatalag (2008:355)*. Patienten/brukaren ska ges möjlighet till delaktighet och ska ta eget ansvar vid varje fas av processen.

Beslut om egenvård

Egenvård innebär att en legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården har bedömt att en person själv kan utföra en hälso- och sjukvårdsåtgärd enligt Socialstyrelsens föreskrift (*SOSFS 2009:6, Bedömningen av om en hälso- och sjukvårdsåtgärd kan utföras som egenvård*). Egenvårdsbeslutet ska journalföras.

En viktig förutsättning för egenvårdsbeslutet är att patientsäkerheten kan säkerställas. Förskrivaren tar efter samråd med personen beslut om hela eller delar av förskrivningsprocessen kan utföras som egenvård. Om personen behöver praktisk hjälp för att utföra egenvården ska förskrivaren också samråda med den eller de i personens nätverk som blir berörda. Egenvård är inte en hälso- och sjukvårdsåtgärd enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). De delar av förskrivningsprocessen som inte ingår i egenvårdsbeslutet fortsätter att vara en hälso- och sjukvårdsåtgärd och förskrivaren behåller då ansvaret för dessa delar.

Egenansvar

Om en persons hjälpmedelsbehov inte omfattas av landstingets ansvar hänvisas personen till att själv köpa och ansvara för produkten. Hälso- och sjukvårdspersonal kan bistå med generella råd om produkter/hjälpmedel, vilket inte behöver journalföras. Ges däremot individuellt utformade råd ska dessa journalföras.

Hjälpmedel och reservdelar som kan köpas till en relativt låg kostnad

I Landstinget i Uppsala län gäller egenansvar även för hjälpmedel där kostnaden för förskrivningen (lagerhållningskostnader, fakturahantering, personalkostnader, med mera) relativt kostnaden för hjälpmedel i butik gör att en förskrivningsinsats inte är motiverad. För att egenansvar ska gälla ska hjälpmedlet finnas tillgängligt i hjälpmedelsbutiker eller i vanliga butiker till en relativt låg kostnad, se Avgiftshandboken för nivå. För hjälpmedel som är förbrukningsartiklar ska årskostnaden beräknas.

Reservdelar och förbrukningsartiklar som hör till ett förskrivet hjälpmedel och som inte kräver expertkunskap för utbyte och montering, och som kan köpas i hjälpmedelsbutiker eller i vanliga butiker till en relativt låg kostnad, ska ses som egenansvar.

Glasögon och linser

Egenansvar gäller för vissa hälsoproblem som kan åtgärdas med glasögon eller linser. Specifika bestämmelser gäller och bidrag kan finnas. För de hälsoproblem där glasögon och/eller linser förskrivs som hjälpmedel gäller samma bestämmelser som för övrig hjälpmedelsförskrivning.

Ansvar vid hjälpmedelsförskrivning

Kostnadsansvar

Vid förskrivning av hjälpmedel gäller att kostnaderna ska tas där de genereras. Detta betyder att kostnadsansvaret ligger hos den verksamhet som efter bedömning av behov beslutar att det föreligger ett behov av en hjälpmedelsinsats inom landstingets ansvar.

Förskrivare och ansvar

En namngiven hälso- och sjukvårdspersonal, förskrivaren, är ansvarig för att alla faserna i förskrivningsprocessen utförs. Förskrivare är den hälso- och sjukvårdspersonal som genomfört behovsbedömningen och som sedan väljer lämplig produkt.

En verksamhets förskrivare utses av verksamhetschefen. Denne ansvarar också för att förskrivaren har den kompetens som behövs för att utföra uppgiften.

Olika hälso- och sjukvårdspersonal hos en eller flera vårdgivare eller vårdansvariga verksamheter kan ansvara för en eller flera faser i förskrivningsprocessen. Om vårdansvaret övergår till annan verksamhet ska en överrapportering göras. Under förutsättning att överrapportering skett övergår ansvaret för de kommande faserna i processen till den som övertagit vården. Om överrapportering inte skett kvarstår ansvaret för de kommande faserna i förskrivningsprocessen hos förskrivaren/förskrivande verksamhet till dess att uppföljning skett och förskrivningsprocessen avslutats. Om ansvaret för en eller flera faser i processen utförs av fler än förskrivaren så ska det dokumenteras i patienten/brukarens journal.

Ansvar för förskrivet hjälpmedel

Ett förskrivet hjälpmedel lånas av brukaren/patienten. I samband med att ett hjälpmedel lämnas ut kan patient/brukare uppmanas att skriva på en förbindelse varigenom denne åtar sig att hantera hjälpmedlet på ett varsamt sätt samt återlämna hjälpmedlet då behovet inte längre föreligger.

Patienten/brukaren ansvarar för hur de förskrivna hjälpmedlen används och hanteras. Patienten/brukaren ska av förskrivaren ha fått information om hur det förskrivna hjälpmedlet är avsett att användas och hanteras samt träning i att använda sitt hjälpmedel. Patienten/brukaren ska veta hur hjälpmedlet fungerar och var denne ska vända sig vid till exempel reparationer, tillbud eller förändrade behov.

Patienten/brukaren ska känna till och ansvara för att funktionskontroll utförs innan hjälpmedlet används och utföra enklare daglig skötsel av hjälpmedlet så att onödig förslitning undviks. Där patient/brukare inte har förmåga att ta detta ansvar vilar ansvaret på närstående eller vårdpersonal.

Det förskrivna hjälpmedlet är endast avsett för patienten/brukaren och får inte lånas ut till annan person.

Vid förlorat, stulet eller skadat hjälpmedel

Har ett förskrivet hjälpmedel förlorats, stulits eller skadats ska detta meddelas förskrivaren eller den verksamhet där man fått låna hjälpmedlet.

Om patient/brukare på grund av oaktsamhet förorsakat skada på eller förlust av hjälpmedlet kan denne bli ersättningsskyldig. Patient/brukare rekommenderas att se över sitt försäkringsskydd så att det omfattar lånade hjälpmedel. Eventuell premie för försäkringen och självrisk betalas av patienten/brukaren. Landstinget fakturerar patienten/brukaren som själv ansvarar för anspråken mot sitt försäkringsbolag. Landstingets ersättningsanspråk beräknas utifrån hjälpmedlets inköpspris och gällande avskrivningsregler.

Om hjälpmedlet används på ett felaktigt sätt är ansvaret för eventuella skador och negativa händelser patienten/brukarens. Om patienten/brukaren inte följer instruktioner eller bruksanvisning/manual kan konsekvensen bli att hjälpmedlet återkallas eller ersätts med annat.

Vid stöld av förskrivet hjälpmedel ska alltid polisanmälan göras av patienten/brukaren. Kopia av anmälan kan komma att begäras. Vid skada av förskrivet hjälpmedel vid transport av bolag/företag ska patienten/brukaren göra en skadeanmälan till ansvarigt bolag/företag. Kopia på skadeanmälan kan komma att begäras.

Reparation av hjälpmedel

Landstinget ansvarar för förebyggande underhåll och reparationer på förskrivna hjälpmedel. Om hjälpmedlet behöver repareras ska patienten/brukaren meddela detta. Hjälpmedlet ska vara väl rengjort när det lämnas in för reparation. Om hjälpmedlet inte är väl rengjort kan kostnader för rengöring faktureras patienten/brukaren.

Den som reparerar hjälpmedlet bedömer om hjälpmedlet kan repareras eller om det behöver bytas ut. Byte av utslitet eller trasigt hjälpmedel mot ett exakt likadant hjälpmedel kan göras utan ny behovsbedömning efter samtycke från förskrivaren. Förskrivaren avgör om ny behovsbedömning och förskrivning behöver göras.

Patientsäkerheten måste kunna garanteras under tiden som reparation och service pågår.

Hjälpmedel vid resor och vid flytt inom och utom länet

Hjälpmedel kan tas med vid resor inom och utanför landet. Patient/brukaren ansvarar då för att transportera hjälpmedel på ett säkert sätt. Transport bekostas av patient/brukare.

Patient/brukare ansvarar för kostnader i samband med flytt av fasta hjälpmedel inom bostaden.

Patient/brukare ansvarar för kostnader vid flytt inom länet.

Patient/brukare som planerar att flytta från länet ska kontakta förskrivare eller verksamheten där hjälpmedlet uthämtats. Det kan vara möjligt att, om önskemål om detta finns, ta med förskrivna hjälpmedel. Vilka hjälpmedel som kan tas med bedöms i varje enskilt fall och en överenskommelse görs med det landsting/kommun som patienten/brukaren ska flytta till. Ansvaret för hjälpmedlet tillfaller då den nya sjukvårdshuvudmannen. Patient/brukare bekostar flyttningen av hjälpmedlet.

Vid förändrade behov eller önskan om att byta hjälpmedel

Om patient/brukares hälsotillstånd och/eller behov väsentligen har förändrats ska denne ta kontakt med förskrivaren av hjälpmedlet.

För nytt hjälpmedel krävs ny bedömning och förskrivning.

När behov av hjälpmedel upphör

När ett hjälpmedel av olika orsaker inte längre behövs eller används ska patienten/brukaren alternativt närstående eller ansvarig personal, kontakta förskrivaren, aktuell vårdenhet eller verksamhet där hjälpmedlet uthämtas, för att möjliggöra återlämnande av hjälpmedlet. Återlämnade hjälpmedel ska vara väl rengjorda samt vara kompletta med alla eventuella tillbehör.

Om patient/brukare inte är nöjd med beslut

Om patienten/brukaren inte är nöjd med ett beslut kopplat till hjälpmedelsförskrivningen ska denne i första hand vända sig till sin förskrivare. Om det upplevda problemet kvarstår ska patienten/brukaren få möjligheten till en ny behovsbedömning. För hjälp kring detta eller för att lämna synpunkter i övrigt kan patient/brukare kontakta ansvarig verksamhetschef.

Om patient/brukare inte anser sig ha fått rätt behandling eller hjälpmedel kan denne också vända sig till Patientnämnden i Uppsala län.

Sjukresor

Det är möjligt att få ersättning för sjukresor i samband med utprovning av hjälpmedel. Avgifter tas ut. Se *Regler för sjukresor i Landstinget i Uppsala län (LF 2009-06-15 § 64)*.

Resor för hämtning, återlämning eller köp av hjälpmedel, tillbehör eller reservdelar ersätts inte.

Patient-/brukaravgifter

Avgifter som ingår i högkostnadsskydd

Besöksavgift

Vid besök hos hälso- och sjukvården tas en avgift ut. Avgiftens storlek är beroende av typen av besök och framgår av Avgiftshandboken. Avgiften ingår i högkostnadsskyddet för öppen hälso- och sjukvård.

Serviceavgift

Vid inlämning av hjälpmedel för service eller reparation kan en serviceavgift ut. Regleras i Avgiftshandboken. Avgiften ingår i högkostnadsskyddet för hjälpmedel.

Hjälpmedelsavgifter

Avgifter för hjälpmedel kan tas ut. Regleras i Avgiftshandboken. Avgiften ingår i högkostnadsskyddet för hjälpmedel.

Avgifter för normalkostnad

Avgifter för normalkostnad ingår inte i något högkostnadsskydd. Avgiften betalas även av asylsökande och tillståndslösa.

Hjälpmedel med normalkostnad

Vissa hjälpmedel som förskrivs kan vara anpassade eller specialanpassade produkter som i olika utföranden finns att köpa på öppna marknaden och används av flertalet människor i vardagen. Det kan exempelvis gälla cyklar, barnvagnar eller annan utrustning. Vid förskrivning av den typen av hjälpmedel tar landstinget ut en avgift för normalkostnaden. Med det menas att man får betala vad det normalt kostar att köpa en sådan produkt. Landstinget står för den extra kostnad som kommer av att produkten är tillverkad eller anpassad för att kunna användas som hjälpmedel vid en funktionsnedsättning. Avgiften för normalkostnaden betalas när man får hjälpmedlet. När man betalat äger man sitt hjälpmedel

För hjälpmedel som kan återlämnas för återanvändning kan normalkostnaden beräknas och tas ut som en hyra. Då äger man inte sitt hjälpmedel.

En lista på aktuella produkter och nivåer på avgifter för normalkostnad ska finnas.

Depositionsavgift

En depositionsavgift kan tas ut under en period då ett hjälpmedels effekt prövas. Avgiften återbetalas efter provotiden. Depositionsavgift kan också tas ut för hjälpmedel som endast kommer finnas behov av under en kortare period.

Hjälpmedel till personer som vistas i men inte är folkbokförda i länet

Personer från annat län

Förskrivning och utlämning av hjälpmedel till utomlänspatient - person bosatt i annat sjukvårdsområde än det där denne vårdas - regleras enligt *Riksavtalet för hälso- och sjukvård*.

För personer bosatta i annat län och som är listade på vårdcentral i Uppsala län i enlighet med samverkansavtal avseende utökad listning över länsgräns, gäller att hjälpmedel inom vårdval primärvård förskrivs enligt samma regler som för länets invånare

Utlandssvenskar och personer från andra länder

Vård av svenska medborgare bosatta i annat land samt personer från annat land hanteras i enlighet med regler och riktlinjer i handboken *Vård av personer från andra länder* från Sveriges kommuner och landsting.

Asylsökande och personer utan tillstånd

Asylsökande och personer utan tillstånd som inte fyllt 18 år har rätt till hjälpmedel på samma villkor som andra länsinvånare.

Asylsökande och personer utan tillstånd som fyllt 18 år har rätt till akut hälso- och sjukvård och hälso- och sjukvård som inte kan anstå och de hjälpmedel som är direkt kopplade till denna vård, i enlighet med *Lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.* och *Lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd*. Bedömningen av om det föreligger ett behov av vård som inte kan anstå görs av behandlande läkare från fall till fall i vanlig ordning.

Om en asylsökande/person utan tillstånd som har fått låna ett hjälpmedel avvisas eller planerar att flytta från länet ska förskrivare eller verksamheten där hjälpmedlet uthämtats kontaktas. Det kan vara möjligt att vid flytt, om önskemål om detta finns, ta med förskrivna hjälpmedel. Vilka hjälpmedel som kan tas med bedöms i varje enskilt fall och en överenskommelse görs med det landsting/kommun som personen ska flytta till. Ansvaret för hjälpmedlet tillfaller då den nya sjukvårdshuvudmannen. Om en asylsökande/person utan tillstånd planerar att flytta från Sverige ska det lånade hjälpmedlet återlämnas.

Kopplade dokument

- Riktlinjer för Friare val av hjälpmedel inom Landstinget i Uppsala län
- I *Avgiftshandboken i Landstinget i Uppsala län* ska avgifter och nivåer regleras.
- För hjälpmedelsområden som i landstinget omfattas av Lagen om valfrihet (LOV) finns regelböcker som vid revidering ska beakta policy och riktlinjer.
- Förvaltnings specifika riktlinjer och rutiner som beaktat policy och allmänna riktlinjer ska tas fram
- Ansvarsfördelning och samarbete mellan landsting och kommun fastställs i överenskommelser och riktlinjer mellan Landstinget och en eller flera av länets kommuner.